

POST TIJDENS DE TWEEDE WERELDOORLOG.

EEN BRIEFKAART VERTELT.

Als vervolg op het artikel "Post tijdens de Tweede Wereldoorlog een briefkaart vertelt" in De Pincet van maart 2005 no. 1 waarbij werd gesproken over een briefkaart verzonden van Nederland naar het Undercover address Pfarrer Middendorp in Zwitserland wordt hier een briefkaart getoond, verzonden van Djokjakarta 18-XI-1940 naar Mevrouw C. Willems v. Beveren p/a Pfarrer J.J.L. Middendorp te Klosters (Graubünden) in Zwitserland.

Op de kaart is door Pfarrer Middendorp met een potlood aangegeven: "*Afgeschreven en doorgezonden 21 Maart '41*".

We mogen aannemen dat Pfarrer Middendorp kort voor 21 maart 1941 deze kaart heeft ontvangen en de tekst van deze kaart heeft doorgegeven aan Mevrouw C. Willems in Nederland.

De totale verzendingsduur van deze kaart bedroeg ongeveer 4 maanden, begrijpelijk gezien de omstandigheden en de mogelijke route.

De briefkaart werd in Nederlands Indië gecensureerd te Batavia: GECENSUREERD 2.

Op de briefkaart is in blauw handschrift vermeld By IA (= By Imperial Airways, m.i.v. 1 april 1940 BOAC), echter de frankering van 32½ cent is voldoende voor verzending per KLM, namelijk briefkaart tarief 10 cent + luchtrecht 20 cent = 30 cent.

Het luchtrecht voor verzending per BOAC was 40 cent, de frankering was dus onvoldoende voor verzending met BOAC, zodat we met zekerheid mogen aannemen dat de kaart is verzonden met de KLM.

Om met 100% zekerheid vast te kunnen stellen via welke route de kaart Zwitserland bereikte zijn meer gegevens nodig welke helaas niet op de kaart aanwezig zijn. In het algemeen kunnen we stellen dat op niet aangetekende poststukken meestal geen transitostempels aanwezig zijn om de route met zekerheid vast te kunnen stellen.

Toch kunnen we met de weinige gegevens (o.a. Britse censuur in Engeland) en de kennis van de vertrekkende data van de vluchten van de BOAC en KLM wel met een redelijke zekerheid aannames doen.

1. Met de KLM van Batavia naar Lydda in Palestina.

Waarschijnlijk vlucht nr. BL 19, vertrek Bandoeng 24 november, aankomst te Lydda 28 november. De dienst Bandoeng - Napels was ten gevolge van de oorlogsverklaring van Italië aan het Verenigd Koninkrijk reeds met ingang van juni 1940 gestaakt. Ondanks vele problemen is de KLM in staat geweest reeds in juli 1940 een nieuwe dienst Bandoeng - Lydda te starten

2. Lydda - Cairo per trein.

3. Cairo - Durban met de BOAC / QEA luchtdienst (de zogenaamde Horseshoe Route) Australië - Zuid Afrika.

Waarschijnlijk vlucht WS 37, vertrek Cairo 2 december, aankomst te Durban 6 december.

4. Durban - Engeland per boot. In Engeland censuur, zie stempel PASSED P.100.

5. Engeland - Portugal met de BOAC / KLM luchtdienst.

6. Lissabon - Zwitserland per trein.

Dat de verzending van berichten van Nederland naar Nederlands Indië, en omgekeerd, erg lang duurde blijkt ook uit de tekst van deze kaart. Enige tekstfragmenten:

- *Hartelijk dank voor je briefkaart van 4 Sept.*
- *Ik kreeg van mama een levensteeken van 6 Sept.*
- *Brief van eind Mei heb ik niet ontvangen.*

Zo geven deze briefkaarten een beeld van de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog, de bezorgdheid van families en relaties over de situatie in Nederland en Nederlands Oost Indië. En dan te bedenken dat alles met de inval van de Japanners in Nederlands Indië nog veel erger zou worden.

Deze briefkaarten tonen aan dat Geschiedenis en Postgeschiedenis onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden.

Veendam, januari 2006.

Egbert Hovenkamp.